Резолюція щодо боротьби з вірусними гепатитами в Україні

Прийнята за результатами зустрічі зацікавлених сторін

м. Київ, 19 липня 2017

Зустріч з питань вірусних гепатитів відбулась 19 липня 2017 за участі представників неурядових організацій (НУО), представників державного сектору та міжнародних партнерів.

На кінець 2015 року за оцінкою ВООЗ у світі налічувалось понад 325 мільйонів людей з хронічними гепатитами. Менш ніж 9% від загальної оціночної кількості хворих на гепатит В та 20% хворих на гепатит С було протестовано та діагностовано. Менше одного відсотка із них отримали лікування.

За даними ВООЗ Україна входить до 17 країн, на долю яких припадає 70% від загальної кількості людей з гепатитами у світі. Епідеміологічна ситуація з вірусними гепатитами в Україні стає критичною і потребує рішучих дій з метою її вирішення.

Через недосконаліть системи епідеміологічного нагляду хворих на гепатит, а також відсутність скринінгових досліджень з метою оцінки рівня розповсюдженості вірусних гепатитів, офіційні дані щодо вірусних гепатитів в Україні відсутні. Кількість осіб, які перебувають на диспансерному обліку через наявність вірусного гепатиту С 105 тис. осіб.

За оцінками ВООЗ в Україні понад 5% (> 2 мільйонів осіб) інфіковані гепатитом С, а рівень інфікування вірусним гепатитом В може складати від 1 до 5%. За даними тестувань швидкими тестами на виявлення антитіл до гепатиту С, які проводив Альянс громадського здоров'я (далі Альянс) протягом 2011-2016 рр., серед 17 500 протестованих осіб із числа загального населення у всіх регіонах України, середній показник позитивного результату тесту складав 8-9%.

Аналіз статистичних даних біоповедінкових досліджень Альянсу вказує на значний рівень поширення вірусних гепатитів серед уразливих груп населення: рівень поширення серед споживачів ін'єкційних наркотиків 55,9%, серед секс-працівниць (-ків) 11,2%, серед чоловіків, які мають секс з чоловіками 4,2%. Зростання кількості осіб, які перебувають на диспансерному обліку, може бути пов'язане як з генералізацією епідемії так і з підвищенням рівня виявлення інфекції.

В Україні до 2016 року включно діяла Державна цільова соціальна програма профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів (далі Державна програма). Державна програма виконувалась лише у частині заходів, пов'язаних із закупівлею ліків у кількості, що не впливає на темпи поширення епідемії та не забезпечує потребу, головним чином через значне недофінансування (> 80%) програми. На даний момент державна програма чи окрема стратегія щодо вірусних гепатитів відсутня.

За рівнем охоплення вакцинацією дітей першого року життя на кінець 2016 року від гепатиту В Україна має чи не найменший показник серед країн Європи та Центральної Азії – 28,8%.

Водночас був досягнутий певний прогрес щодо підвищення рівня поінформованості населення, профілактики серед уразливих груп, зміни парадигми лікування вірусного гепатиту С, обсягу та номенклатури закупівлі лікарських засобів проти вірусних гепатитів. В рамках заходів Державної програми проведено 6435 курсів лікування гепатиту С за період 2013-2016 рр., про результати/ефективність лікування інформація

відсутня (за оперативною інформацією від структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації).

Окрім Державної програми, що завершилася у 2016 році, в Україні з 2013 року надається лікування гепатиту С представникам уразливих груп в рамках проекту, який реалізує Альянс спільно із 25 лікувальними закладами МОЗ в 19 областях та Центром громадського здоров'я МОЗ України. У 2016 році в рамках програми Альянсу, доступ до лікування отримали понад 1200 осіб, а станом на 01.07.2017 понад 1800 осіб.

Учасники зустрічі обговорили широке коло питань щодо формування сприятливого середовища для ефективного розширення заходів з профілактики, діагностики, лікування, догляду й підтримки людей із вірусними гепатитами через зміцнення політичних зобов'язань та координації дій урядових, неурядових і міжнародних організацій, у тому числі дослідних інституцій, у контексті розвитку ефективної відповіді на епідемію вірусних гепатитів в Україні.

Під час зустрічі було обговорено нові механізми та форми співробітництва, зміни у нормативно-правовій базі задля продуктивного, структурованого діалогу щодо головних викликів, які стоять перед країною у зв'язку з необхідністю покращити національну відповідь на епідемію вірусних гепатитів в Україні.

Учасники зустрічі дійшли згоди щодо необхідності багатосторонньої співпраці з метою затвердження та практичного впровадження Національної стратегії та відповідного Плану заходів з викорінення вірусних гепатитів, за умови впровадження якого Україна вже через декілька років зможе повністю викорінити гепатити в Україні та зберегти життя мільйонам наших співгромадян.

Учасники звертають увагу Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України на необхідність виявлення чіткої політичної волі та лідерства в контексті забезпечення адекватної національної відповіді на епідемію вірусних гепатитів.

Учасники зустрічі погодили ряд рекомендацій для зацікавлених сторін, які можуть сприяти викоріненню вірусних гепатитів:

1. Створення та затвердження Національної стратегії з елімінації вірусних гепатитів через створення міждисциплінарної технічної робочої групи, до складу якої увійдуть представники зацікавлених сторін, завданням якої буде здійснення оцінки поточного стану відповіді на епідемію, визначення цілей, завдань, виконавців, меж відповідальності, бюджету, плану заходів, а також координації зусиль зацікавлених сторін.
2. Створення, затвердження, фінансування у повному обсязі та оцінка ефективності Плану заходів відповідної Національної стратегії з елімінації вірусних гепатитів.
3. Створення та функціонування ефективної системи епідеміологічного нагляду за вірусними гепатитами, інтегровану з існуючими та новими пілотованими системами (наприклад з eHealth та МІС «ВІЛ-Інфекція в Україні») із забезпеченням захисту персональних даних у відповідності до чинного законодавства, а також забезпечення технічної підтримки функціонування даної системи.
4. Здійснення оцінки рівня розповсюдженості вірусних гепатитів в Україні та оцінка тягаря хвороб.
5. Запровадження інформаційно-просвітницької національної кампанії щодо профілактики, шляхів інфікування, необхідності вакцинації (гепатит В), діагностики та лікування вірусних гепатитів із залученням державних лідерів та загальновідомих осіб.
6. Посилення заходів програми імунізації на загальнонаціональному та регіональному рівнях.

7. Створення та затвердження національної політики щодо донорства та переливання крові з метою удосконалення якості та оптимізації системи донорства, підвищення рівня безпеки, у т.ч. за рахунок запровадження зовнішнього контролю якості донорської крові та її продуктів.
8. Реалізація заходів із профілактики та зменшення шкоди серед уразливих груп та людей, які живуть з ВІЛ, має бути включена до Плану заходів до Національної стратегії з елімінації вірусних гепатитів, та профінансована державою.
- Підтримка та розширення програм зменшення шкоди (обміну шприців та голок, інших засобів профілактики, розширення доступу до програми ЗПТ тощо).
- Регулярне анонімне тестування груп підвішеного ризику на вірусні гепатити.
- Вакцинація від гепатиту В серед груп ризику.
- Розширення доступу до діагностики та лікування вірусних гепатитів, зокрема через обов'язкове включення представників уразливих груп та людей, які живуть з ВІЛ у програми лікування вірусних гепатитів.
9. Поступова інтеграція гепатитних сервісів у систему послуг первинної ланки медичної допомоги.
10. Регулярне оновлення Національного уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної, третинної медичної допомоги при вірусних гепатитах у дорослих та дітей. Інтеграція до Національного протоколу чітко визначених положень щодо тестування, діагностики та постановки на облік людей з вірусними гепатитами у відповідності до рекомендацій ВООЗ.
11. Створення окремого розділу медичної допомоги при ко-інфекції ВІЛ/вірусні гепатити та ВІЛ/ТБ/вірусні гепатити до вищезазначеного Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної, третинної медичної допомоги при вірусних гепатитах у дорослих та дітей
12. Збільшення доступу до високоефективних препаратів для лікування у т.ч. зниження цін на препарати для лікування вірусних гепатитів, реєстрація нових високоефективних препаратів, збільшення фінансування із державного та місцевих бюджетів на закупівлю високоефективних препаратів прямої противірусної дії від гепатиту С, забезпечення своєчасної закупівлі лікарських засобів за кошти державного та місцевих бюджетів, забезпечення безперервності лікування окремих категорій хворих, розширення номенклатури закупівель шляхом включення пангенотипних препаратів із метою більш ефективного використання бюджетних коштів. Сприяння виходу на український ринок виробників генеричних версій препаратів прямої противірусної дії.
13. Забезпечення зовнішнього аудиту та оцінки ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів на виконання заходів Плану заходів Національної стратегії з елімінації вірусних гепатитів із забезпеченням публічного доступу до результатів перевірки.
14. Створення регуляторної політики та вимог до якості генеричних препаратів, що ввозяться для особистого споживання таким чином з метою розширення доступу до лікування якісними генеричними препаратами.
15. Посилити партнерство між неурядовими організаціями, представниками державних органів та ключовими уразливими групами з метою підвищення ефективності співпраці щодо елімінації вірусних гепатитів на загальнонаціональному та регіональному рівнях. Забезпечити доступ медичного персоналу до новітніх даних стосовно діагностики та лікування вірусних гепатитів, підвищення рівня знань та кваліфікації надавачів послуг, у т.ч. шляхом підписання меморандумів про співпрацю.
16. Впровадження та фінансування медико-соціального супроводу людей з гепатитом на етапі діагностики, лікування та контролю ефективності терапії у державних, обласних та міських програмах з вірусних гепатитів.